

Hon vågar att komma nära med hjälp av kameran. Nu möter du henne en gång i månaden i NWT:s Helg. Filmaren Sara Broos hittar inspiration i Berlin men hjärtat och livet finns i Fryksdalen.

Om kalla vindar

Några ungdomar i Huskvarna, (den ena bara fjorton år gammal) har trakasserat den hemlöse EU-migranten Gica, 48 under två års tid, hotat och slagit honom. I ett reportage i P1 beskrivs Gica från Rumänien som en vänlig person av de människor som mötte honom. Men av en vuxen man i ungdomarnas omgivning fick han smeknamnet Råttan. Ett första steg till att avhumanisera en människa, ett första steg som ledde till att några ungdomar började trakassera och förnedra en försvarslös utsatt människa, ta ifrån honom allt hans människovärde. En kväll i augusti misshandlar pojkarna Gica till döds. De står nu åtalade som på sannolika skäl misstänka för mord. Enligt uppgift hade de filmat misshandeln och spritt filmerna på Internet. Efter dådet skröt de med det för sina vänner.

Det är en vacker augustimorgon när jag hör inslaget på morgonen. Men det sätter sig en klump i magen som inte vill försvinna. Jag känner ett allt större obehag av alla de historier jag tar del av i sociala medier och på nyheterna. Hör hur vänner med utländsk bakgrund utsatts för rasistiska påhopp helt öppet.

Jag tänker på ord som människosyn, människovärde, vad det betyder egentligen. Sakta sker förskjutningar. Vi och dom. De andra, de främmande. Det var så det började i nazityskland. Judarna sågs som råttor. Mördades, förnedrades, avhumaniserades.

Hur kan vi förstå ondskan? Kan vi någonsin förstå den? Den smyger sig ibland sakta på, äter sig in i oss.

Jag vill egentligen skriva om något annat, om något hoppfullt. För det finns så mycket medmänsklighet och omtanke, så många positiva berättelser, så många som verkligen bryr sig, som demonstrerar, gör motstånd och kämpar för ett bättre mer solidariskt samhälle, det Sverige man kan känna stolthet över.

Men just nu är detta det enda jag kan tänka på; min rädsla för de iskalla högerpopulistiska vindar som blåser, inte bara här utan i stora delar av Europa och att ett nationalistiskt parti, SD, med nazistiska rötter fått så starkt fäste. Medier utomlands rapporterar om ett land i sönderfall. Rädsla och misstro. Undergångsstämningar målas upp. Sverige beskrivs som ett land i totalt sönderfall. Systemkollaps. Är det verkligen så illa? Den svenska ekonomin växer i hög takt och statsbudgeten väntas visa överskott på 90 miljarder kronor i år enligt Riksgälden.

Leif GW Persson skriver i en krönika i Expressen 29 mar 2015:

”Invandringen till Sverige under de senaste femtio åren har haft stor betydelse för våra ekonomiska framgångar och tillväxt. Nittiofem procent av de invandrare och flyktingar som kommit hit är precis lika strävsamma och hederliga som de nittiosju procenten av vår ursprungsbe-folkning är.”

Carsten Jensen skriver i DN 2 september 2018 ett brev till Sverige:

”Man ska på förhand förklara sig överens om att integrationen av såväl invandrare som flyktingar har ’slagit fel’. Alla andra synpunkter avvisas som ogiltiga, trots att siffrorna berättar att allt fler anhöriga får arbete och utbildning, liksom att kriminaliteten sjunker. I en ström av nedsättande generaliseringar förtiger vi alla dessa positiva tecken på en lyckad integration. När det gäller invandring har vi blivit en succé- och framgångsförnekande nation.”

Det är så lätt att bara lyfta fram det negativa, att begränsa sig till att enbart se problem. Att avfärda de som tror på ett mer humant, medmänskligt samhälle som naiva. Att tro att det finns en motsättning mellan att känna stolthet över sitt land men ändå känna ett ansvar för världen. Trots stora utmaningar och problem så får vi inte ge efter för hopplösheten och missnöjet. Det kommer alltid finnas problem. Det går att



FOTO: FREEIMAGES

lösa problem. Men det går inte att förändra saker utan att anstränga sig, vare sig det gäller den egna familjen, klimatet eller samhället.

En vän på Facebook delar ett inlägg; ”Är man sjuk ska man få hjälp, är man utsatt oavsett hen, hudfärg och läggning så ska man bli rättvist behandlad, ställer man till med skit oavsett hen, hudfärg och läggning ska man få stå till svars och bli bedömd utifrån den skit man har ställt till med... inga konstigheter... Men om man lägger sina livsöden i politikens händer och förlitar sig på att dessa ska lösa ditt liv så är man illa ute... vad vill du själv åstadkomma? Vem vill du vara inför dig själv, dina barn, ditt umgänge...? Hur stort omfång har du? Funktionsmässigt? Kreativt? Ekonomiskt? Allt sitter på något sätt ihop”. (Ulf Ivarsson).

Att SD bildades ur nazistiska och fascistiska grupper är välkänt. Men kopplingarna går hela vägen till Hitlertyskland. Jag ser en bild som sprids på nätet; en bild med en blåsippan i genomskärning där man ser rötterna som bildar ett hakkors. Rubriken lyder: ”Svenska Växter SD - sippan med sina karaktäristiskt bruna rötter”. Sverigedemokraternas grundare Gustaf Ekström anslöt sig frivilligt till Waffen SS, stred för Hitler och var en del av Förintelsen. Han var med och grundade Sverigedemokraternas första lokalavdelning i Malmö 1988. 1989 blev han vald till revisor för partistyrelsen. Att han hade bakgrund inom SS var det ingen som brydde sig om. 1991 bjöd Sverigedemokraterna

in en annan SS-veteran, den tyske högerextremisten Franz Schönhuber, till sitt valupptaktsmöte.

Förintelseöverlevaren Emerich Roth skrev ett öppet brev till ledningen för Moderaterna 2017 när de öppnade upp för dialog med SD:

”Ondskan uppenbarar sig i olika skepnader, men oavsett vilka titlar den ger sig, är det samma hat och samma mekanismer som driver dagens hatare, som de jag upplevt tidigare i mitt liv. Så länge ondskan klär sig i uniform och kängor och skriker ut sitt hat, är ondskan inte så farlig. Det är när ondskan klär sig i kostym och lägger sig till med lånad vokabulär, som den är riktigt farlig. Att bli insläppt och bli tagen i hand är onskans högsta önskan, ty väl inne och accepterad, kan den sprida sig som en smittsam epidemi.”

I morgon är det val. Ett val som handlar mer än någonsin om värderingar och människosyn.

Det finns problem, men är lösningen att använda vår demokrati till att ge makten till de som egentligen inte tror på demokrati, som vill begränsa vår frihet, bakåtsträvare, med en värdegrund som är rasistisk och nationalistisk. Och som leder till en allt större klyfta mellan vi och dom. Ett klimat av förakt för annorlunda-skap och svaghet, där en hemlös EU-migrant kan kallas råttan och misshandlas till döds av barn utan att det ens blir en huvudrubrik.

Sara Broos

